



LO CRIT'S ASPARZA

SETMANARI CARLISTA ILUSTRAT

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA: trimestre. 1 pesseta
 FORA: idem. 1'25

ULTRAMAR Y EXTRANJER

Trimestre. 2'50 pessetas

Número corrent: 5 céntims.

ADMINISTRACIÓ:

EN LA BIBLIOTECA TRADICIONALISTA
 RONDA DE LA UNIVERSITAT N.º 14

APARTAT DE CORREUS 147

Teléfono núm. 1150

Número atrassat: 10 céntims.



Excm. Sr. Marqués de Tamarit



Estava escrit ó encasillat que lo Govern guanyaria las eleccions fent sortir de sas casillas á tots los partits de oposició; pro lo Govern, abans que tot, ha de procurar per lo repós públich, y ja que no 'ns dona sinceritat electoral, que impideixi al menos á certs individus la producció de trastorns.

Com si no hi hagués prou fanch y molta passa de tifus, lo diumenge passat, que tota la gent pacífica destinava com de costum á descansar de las fatigas del cos, fou soberanament notable en impresions terribles y fins en fer perdre la paciència al partidari més acérrim del sufragi universal.

Sortia un de casa seva ab la idea fixa d'anarsen á l' iglesia, y ab no poca sorpresa 's trobava una má peluda de fusionista que ab molt dissimulo li introduhía una candidatura

—Y are, ¿qué 'm vol robar la única penyora qual producte 'm pot alimentar de bacallá á la llauna per espay de quinze días? ¿Que no veu que no me la deixaré arrebatat sens donarli abans una mossegada en aquest nas que sembla un tros de carn mal-cuita?

—Es que jo soch de la coalició, y m' han encarregat los transeunts d'aquest carrer.

—Donchs jo soch de Sant Felsu de Guixols y no 'm dona la gana.

—Vosté es un conservador empedernit y no li quedarà més remey que quedar derrotat.

—¡Aixó 'ns ho farém!

—En lo districte del Hospital jo 'l vull veure.

—Primer anirá vosté al cementeri.

—Vosté me insulta á mí y á la coalició que represento.

—Vosté y aquesta lliga son una colla de desalmats.

—¡Indecent! ¿Quant arribará la seva persona á la sola de la sabata de don Domingo Mastegatxas?

—Tingui, mastegui aixó.

Aquí se agafan tots dos sens que cap municipal acudeixi á descompartirlos, perque tots son á votar, y al cap de poch rato lo repartidor de candidaturas de la coalició republicana se veu obligat al retraiment, y en una casa de socorro li fan l' escrutini dels blaus y chivechs de son cos.

Escenas per l' estil foren molt freqüents lo diumenge passat. Semblaba materialment que tots los boixos se escaparen del manicomi y se havían convertit en agents electorals.

A la hora de pendre xocolate, hora de relativa tranquil·litat perque encara los inglesos no han comensat sa mortificadora tasca, l' home d' esperit més seré, equivocantse llastimosament de forat, se ficava lo melindro en lo nas al veure vindre del recibidor, y ab un paper á la má, á la minyona.

Era una candidatura, pro de moment ja havía produhit lo susto consegüent á la presentació de un recibo.

Senyors candidats á la Diputació provincial: jamay indemnizarán suficientment los trastorns que vos han ocasionat ab las ditxosas candidaturas.

Lo Govern ha mort la sinceritat del sufragi, pro tots plegats han introduhit la perturbació en las llars domésticas.

Pera colmo de desventura, me passejava per la Rambla tenint grabada en la imaginació una cara de nena angelical, y quant més disfrutava ab lo recort de sa imatge, me vaig sentir fortament estirat lo sobre-todo.

Era un possibilista molt lletj, que al dirme que la meva cara era mirall de mon democrátich cor, volia que anés á votar ab ell.

—Deu l' ampari, germá, vaig dirli ab veu de tró.

FLORDELÍS.

LO FILOSOPH MODERN

Brut, deixat, ab mirada de regull:
de mitxa hora sentintli furtó d' ali;
enemich irascible del mirall,
que li abat, al mirarshi, son orgull.

De lo sentit comú tussut marfull
que resol, presumtuós, lo devassall
de problemas que sols ab lo treball
de la fe lo creyent lo be 'n recull.

Ell lo més complicat ho veu senzill,
y de Deu lo artifici negant foll,
de la lley natural lo nombra fill
donant de peus de banch rahons á doll...
y es que, pobre, no veu qu' ab tant renill,
se li ha fet al cervell un ull de poll.

A.

LA SINCERITAT CONSERVADORA

Aném á donar una noticia grave á nostres lectors.
Comensém per indicarlos que 's preparin y que no s' asusten.

Aném á desmentir nostres propias afirmacions, á tocar tal vegada nostre conseqüencia política, á dir que ahont diguerem *diigo* volám dir *Diego*.

Sense embuts: som partidaris del sufragi universal.

La noticia, estupenda com es, haurá extranyat en gran manera á tots vostés.

No per aixó tornarem enrera.

No sé quí; però hi hagué un personatge que afirmá ab coneixement de causa que las circunstancias fan los homes.

Y las presents, las electorals, nos han fet partidaris no més que de la famosa lley del sufragi, d' aquella que concedeix la rahó y la justicia als que sían major número, encare que sía un remat de bens.

Aquesta nova *etapa* de nostra historia té la seva rahó de ser y la seva causa.

Lo ser partidaris avuy del sufragi no vol dir que haguém perdut la manía de justificar nostres actes y determinacions.

A justificar, donchs, aquesta evolució va encaminat lo present article.

Comensém per sentar que retirém tot quan en bro-

ma y en serio hajem dit contra 'l sufragi. L' havíam estudiant y tractat en lo terreno teórich.

Peró ara que s' ha fet d' ell seria y formal aplicació, ja son figas d' altre paner.

Quan una causa se ridiculisa per ella mateixa; quan en lloch de posar las cosas en son estat natural, sembra per tot arreu lo desordre; quan desacredita á la institució y homes que representa, aquella causa no mereix impugnarse, no 's deu sisquera utilizar arguments pera ridiculizarla. Le basta á sí mateixa pera desacreditarse, perque de lo contrari será gastar pólvora en salvas.

Per aixó nos declarém partidaris del sufragi universal.

Quan se discutía la nova ley, oviraren lo que era. Los seus autors li negavan la paternitat per defectuosa.

Se arreglaren los preparatius pera practicarla, y se demostrá que no era altre cosa que un embolich de cordas.

Peró per fi arribá l' hora esperada. Tingueren lloch las primeras eleccions, y ¡oh fortuna! acabá de deshonrar al sistema per lo qual 'l sufragi es l' estocada final.

Exposar en un article 'ls resultats que á tota Espanya ha donat la nova ley, es tasca poch menys que impossible, y per altra part sería repetir lo que avuy ja té grabat lo poble en sa consciencia.

Per medi del sufragi hem presenciát unas eleccions que no hi há mots prou gráfichs en lo diccionari pera calificarlas.

Lo sufragi restringit se prestava á molts enredos. Per ell sortían triumfants de las urnas los candidats que eran votats per major número de morts y per una bona colecció de gent manada y pagada. Pera acabar ab tanta trampa y pera donar los drets que corresponen al poble, se votá la nova ley. Peró, fills meus, la medicina es pitjor que la mateixa malaltía.

Avuy no necessitém los morts ni empleats que votin.

Avuy lo partit conservador, que 's diu del ordre, de la gent formal y aymant de la ley, amparantse ab lo sufragi, que no té medis de treure tanta corruptela, converteix á la nació espanyola en una semi casa payral conservadora.

Las massas, de que careix lo partit de 'n Cánovas, tenen vot, y totas ó sa major part, s' han passat, per lo vist, á n' els ministerials d' ara.

¡Cóm s' enganyaren los impugnadors del sufragi al afirmar que aquest afavoría als republicans y carlistas!

Y com tinguerem ocasió de veure lo diumenge passat á Barcelona, lo sufragi universal mermat, que lo presidenté interventors de las mesas, tenint urnas de cristall, las omplin de papeletas ans de comensar la votació; que las candidaturas que hi tirin los electors se coloquin, no dintre de la urna, sino fora d' ella, perque prenguin l' ayre, sens dubte; que 'ls municipals y demás empleats del Municipi votin, peró no una vegada, sino deu ó dotze, segons declararen á qui escriu aquestas ratllas los mateixos interessats; que ab paper de l' Ajuntament se donguen las senyas y domicili dels que se suposa que no votarán ó que ho fan en altre districte, als seus dependents pera que tothom voti.... per los conservadors; que al arribar l' hora de l' escrutini se tanque ab pany y clau lo colégi pera que no 's distreguin; que las protestas que fassen los interventors del bando contrari no s' admeten; que las actas no 's firmen; que

las secciones que no pogueren reunir-se obtinguen mils vots; que després de fer l' escrutini se passe á certas esferas d' alta jurisdicció y allí ahont hi há 400 vots ni anyadeixen 3.000 més, aixís al engrós, per ferho més disimulat.

Y encare permet altre cosa lo sufragi: que lo poble, calent per los seus ideals y ayrat per tanta *legalitat*, tingue paciencia y calli.

Aquest colmo sol es prou pera que un s' entussiasme pe 'l sufragi.

Benehit sías de totas maneras, perque 't bastas y 't sobras pera fer nostra felicitat adelantat la fetxa de nostre triunfo.

Lo sistema lliberal ó constitucional ha arribat ab lo sufragi al apogeo de sa gloria; ha donat l' últim pas, no li falta res. *Non plus ultra*.

Y aquest progrés del qual s' envaneix, es la seva ruina, lo seu descrédit, que posa de relleu, fins á la evidencia, la forsa del sistema constitucional.

¡Quí lo havía de dir á n' en Sagasta que ab lo sufragi mata va al Lliberalisme!

May podrém agrahir prou semblant favor.

EQUIS.

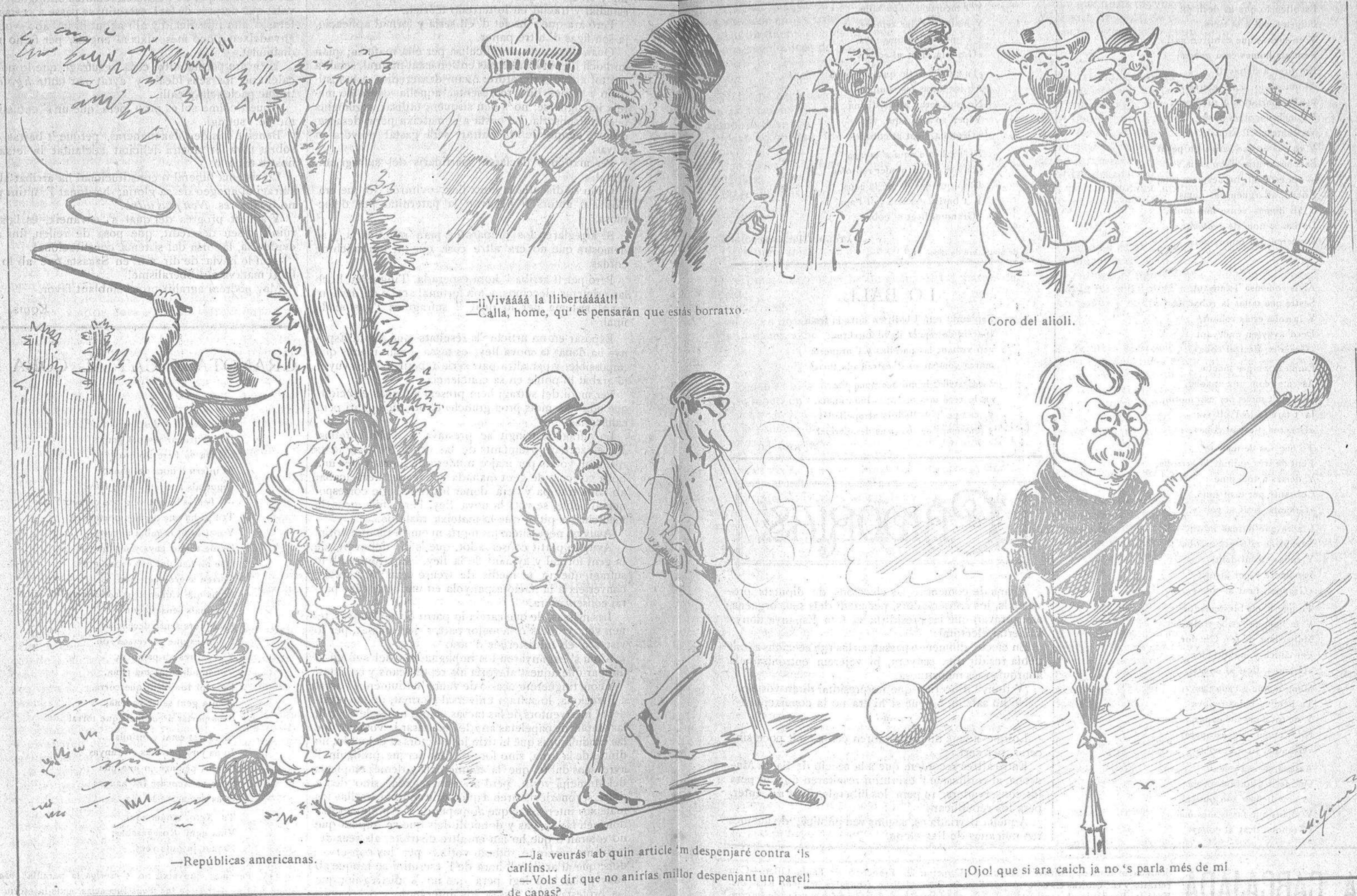
GRANOTA, FÍCAT AL COBA (1)

I

Plé de rabia y desespero
 De no trobar res pel ganxo
 Un día en Pere Botero
 Al infern l' hora del ranxo,
 Digué als banyetas molt fiero:
 —«Tems há que veig que us creix l' os,
 Tems há que no heu portat res;
 Y estich ab la rabia al cos
 Desde fa dos anys y un mes
 Que no heu dut cap esprit gros.
 Correu avaros pel món
 Richs que viuhén sens consciencia,
 Criminals sense según,
 Escritors sense decencia
 Y homes que perversos son.
 Y vosaltres ab patxorra
 Voleu aumentar ma pena,
 Deixant lo dolent que corra.
 ¡Tanta gent sense cadena,
 Sens portar á eix foch que torral
 Si aquest estat continúa....
 Jo us juro per mas entranyas
 Que us penjaré en una púa
 O be us trencaré las banyas
 O us arrencaré la cúa.
 Tu, Xato, vínam aquí;
 Vina aquí, Rosegasebas;
 Esquat, ja pots vení;

(1) Per més que aixís no s' escriga la paraula *coba*, lo poeta fent ús ó abús de las sevas llicencias, aixís la escriu perque aixís se pronuncia.

VARIACIONS SOBRE UN TEMA



—¡Vivááá la llibertááá!!
 —Calla, home, qu' es pensarán que estàs borratxo.

Coro del alioli.

—Repúblicas americanas.

—Ja veurás ab quin article 'm despenjaré contra 'ls carlins...
 —Vols dir que no anirías millor despenjant un parell de capas?

¡Ojo! que si ara caich ja no 's parla més de mi.

M. G. 1912

Tots tres ab en Tastaglevas
 Escolteu lo que us dech dí:
 Puigeu á dal á la terra,
 Y en menos que canti un gall,
 Fent als homes crúa guerra,
 Em tireu á daltavall
 Al qui ab lo vici s' aferra.»
 —«Per portarlos d' un plegat
 Jo tinch una idea nova,
 Va contestar l' Esquat,
 Y es que el que estiga en pecat
 Se 'l fica dintre d' un coba.»
 —«Ja está dit, ho acceptém tots;
 Anemi, allarguém las potas,
 Y als homes, sense mes mots,
 Darém lo nom de *granotas*,»
 Digueren, tot fentne vots.

II

Aixís comensa 'l cancant:
 Sastre que tallas la roba
 Y la roba estás robant,
 Desd' avuy en endevant
 «Granota, ficat al coba.»
 Empleat sempre inactiu
 Assentat com una anxoba,
 Que no 't mous per cap motiu,
 Ja 't faré fe jo l' ull viu:
 «Granota, ficat al coba.»
 Tu que vas de mala fe
 Fent de tres quintás la arroba,
 Y deixas á tots diné
 Cobrante per cent milé,
 «Granota, ficat al coba.»
 Lladre que buscas la nit
 Surtint de ta negra arcoba
 Y robas ab tal delit,
 Per lladre y per atrevit
 «Granota, ficat al coba.»
 Tu que n' ets blasfemador
 Y ta llengua res be troba,
 Malparlant de ton Criador,
 Per cínich y embrutador
 «Granota, ficat al coba.»
 Mentidé que á cada pas
 Ta llengua bolas renova
 Y de tot dany ets capás,
 No 't creguis qu' escaparás;
 «Granota, ficat al coba.»
 Assessí, de má venal
 Que ferir á tothom proba;
 Ja pots llensar ton punyal
 Y abans que fassis més mal
 «Granota, ficat al coba.»

Tu que donas fatals lleys
 Y 't menjas la sopa boba,
 Y matas per dar remeys,
 Y combats llegítims reys,
 «Granota, ficat al coba.»
 ¿Tu ets l' heretje qual dóctrina
 Ab las altrás fas comproba?
 No pots ferho ab la divina
 Y per 'xó vina aquí, vina;
 «Granota, ficat al coba.»
 Ni 'l rebelde aquí s' escapa:
 ¿Tu ets qui tot poder reproba
 L'lop que dus de bé la capa
 Y 't burlas del R... y 'l Papa?
 «Granota, ficat al coba.»

BATLLORI PICAFORT.

30 de novembre de 1890.

LO BALL

Espléndit está 'l ball; en mitx la festa
 apareix de repent la vil Luxuria,
 van voltant las parellas y l' orquesta
 marca compassos d' estremada furia.
 La Castedat humil seu amagada
 en lo recó més fosch; la llum fineix,
 y ¡cau pe 'ls balladors atropellada!
 y ¡entremitj de sos peus desapareix!

M. RIUSECH.



Abans de comensar las eleccions de diputats provincials, los conservadors, per medi dels seus orguens, asseguravan que las presidiria en tota Espanya donya Llibertat electoral.

En efecte, diumenge passat, en las 137 seccions ahont debía residir dita senyora, hi vejerem entronisada la anarquía més monstruosa.

¿Y donya Sinceritat que no presidía? dirán vostés.
 No ho sabém, perquè si hi era no la coneixerem.

*—

Lo que 's veje diumenge foren cosas molt poch sinceras, per cert.

Entre altres recordém que á la secció de Santa Madrona, al verificarse l' excurtini resultaren 69 vots pera los conservadors, 10 pera los lliberals, y tot un, enter, pera los republicans.

Aquella barriada es, segons veu pública, de las més republicanas de Barcelona.

LA CARCAJADA

Semanario festivo, político y literario — Director: D. Francisco de Paula Oller. — Con retratos y caricaturas en colores, por Ramón Cilla, Melitón González, Paciano Ross, etc. Verá la luz desde el mes de Enero de 1891, en el mismo tamaño y precios de suscripción de LO CRIT D'ESPANYA, y números sueltos á 5 céntimos en todo España. Se admiten suscripciones en esta Administración.

Y si allí guanyaren los conservadors, figurinse lo que va succehir en los col legis de casa la ciutat.

Allí un tinent d' arcalde que presidía, votá tirant d' una vegada més de 300 candidaturas á la urna.

—*—

Hi hagué persona que seguí una per una las cent y tantas seccions que se reuniren, y en cap d' ellas se cumplí la lley.

¡Aixó no obstant, los conservadors pregonan lo *seu triunfo!*

Bon profit los hi fassi, perque no pot ser altre que 'l de la farsa.

Bo es que ells mateixos ho coneguin.

—*—

Diálech cullit al vol.

Deya un municipal á un seu colega:

—¿*Quien te paese que gana?*

—¡Toma, chico! ¡Qui ha de guanyar! Lo partit del arcalde.

—¿Per qué?

—Perque nosaltres tenim cinch ó sis vots cada un y 'ls altres un, si no passa per l' ull de l' urna.

—*—

Y lo que es més notable: que lo procediment seguit aquí se repetí en altres punts.

Verbi gratia, á Girona y á Igualada.

En la primera de ditas ciutats la candidatura conservadora no s' cotisava á cap preu; en cambi, en la carlista tothom hi volía tenir part.

Tant es aixís, que 'ls ministerials encabesavan las papeletas ab un candidat carlista.

Y sortiren los conservadors. Sino que perque no 's vejes tant la *sinceritat*, deixaren guanyar á un candidat carlista.

¡Oh quin talent lo del senyor Mataró!

Sab jugar..... tots los papers de l' auca.

—*—

Y á Igualada fou tan burda la trama, que tothom la veje.

Hi hagué pobles en que resultaren menos vots per nosaltres que firmas presentarem per los efectes de la intervenció.

¿Cóm se comprén?

Son capritxos de la sinceritat electoral conservadora.

No obstant aixó, hem guanyat 20 candidats de 32 que presentavam.

Hi há forsas que no poden contrarrestarlas tots los conservadors plegats.

Las que conta 'l partit carlista, per exemple.

—*—

Guanyar lo Govern present ab lo sufragi universal es volguer fer entrar lo clau per la cabota.

Lo qual es exposat á *quiebra*.

Fan bé per altre part en aprofitarse los conservadors.

Per que quan cayguen, que no tardarán molt, del Ministeri, donarán de cap á la tomba.

Ahont descansarán eternament.

—*—

Del resultat de ditas eleccions me 'n alegro per lo que fa referencia als possibilistas y lliberals.

Los primers, prenent part en tots los districtes, solament han tret uns vint y tants cadidats, y 'ls segons en molts punts han estat derrotats com á Barcelona.

Lo qual dona á compendre que la seva política es com un ramillet de fochs artificials.

Abiat desapareix.

A poch á poquet anirém descubrint l' armason de las ovacions que 's feren á Sagasta.

—*—

També ha estat derrotat lo candidat que patrocina-ba lo Marqués d' Aguilar.

Es natural. Ningú vol que triunfi la inconseqüencia.

Qui fá un coba ne fá mil.

Ab temps y molta barra.

—*—

La primera aplicació del sufragi ha demostrat que no cura cap dels mals electorals y del caciquisme.

Crech fermament que ha arribat l' hora de que los governs lliberals prenguen una determinació.

Si volen tenir majorías en las Diputacions y Ajuntaments, que nombren los candidats per real ordre.

Aixís resultarà la cosa més económic y menos ilegal.

—*—

Los carlistas hem triunfat per majoría á la ciutat de Bilbao.

Foren derrotats los lliberals.

Y donchs si aquestos no tenen allí partit ¿qui foren los que mogueren tanta fresa per en Sagasta?

Aixó nos demostra que de certas ovacions n' hem de fer tant cas com dels anuncis del sabó dels prínceps del Congo.

—*—

Y no ha estat solsament á Bilbao, si no també á Toledo, Pamplona, Estella y molts altres punts allá hont han sortit victoriosos nostres correligionaris.

Aixó á pesar de las trampas electorals que practica-ren los conservadors.

Perque lo sufragi universal en totas parts es lo mateix: la farsa més gran inventada pe 'l diable, dich, per l' home del tupé.

—*—

La última cridoria es per l' Almanach.

Lo día 17 ja estará de venda en los kioscos.

Lo cual que m' apressuro á comunicar á mos lectores.

Pera que després si se agotan no 'm vinguin ab bo-lados.

¿Quedan enterats?

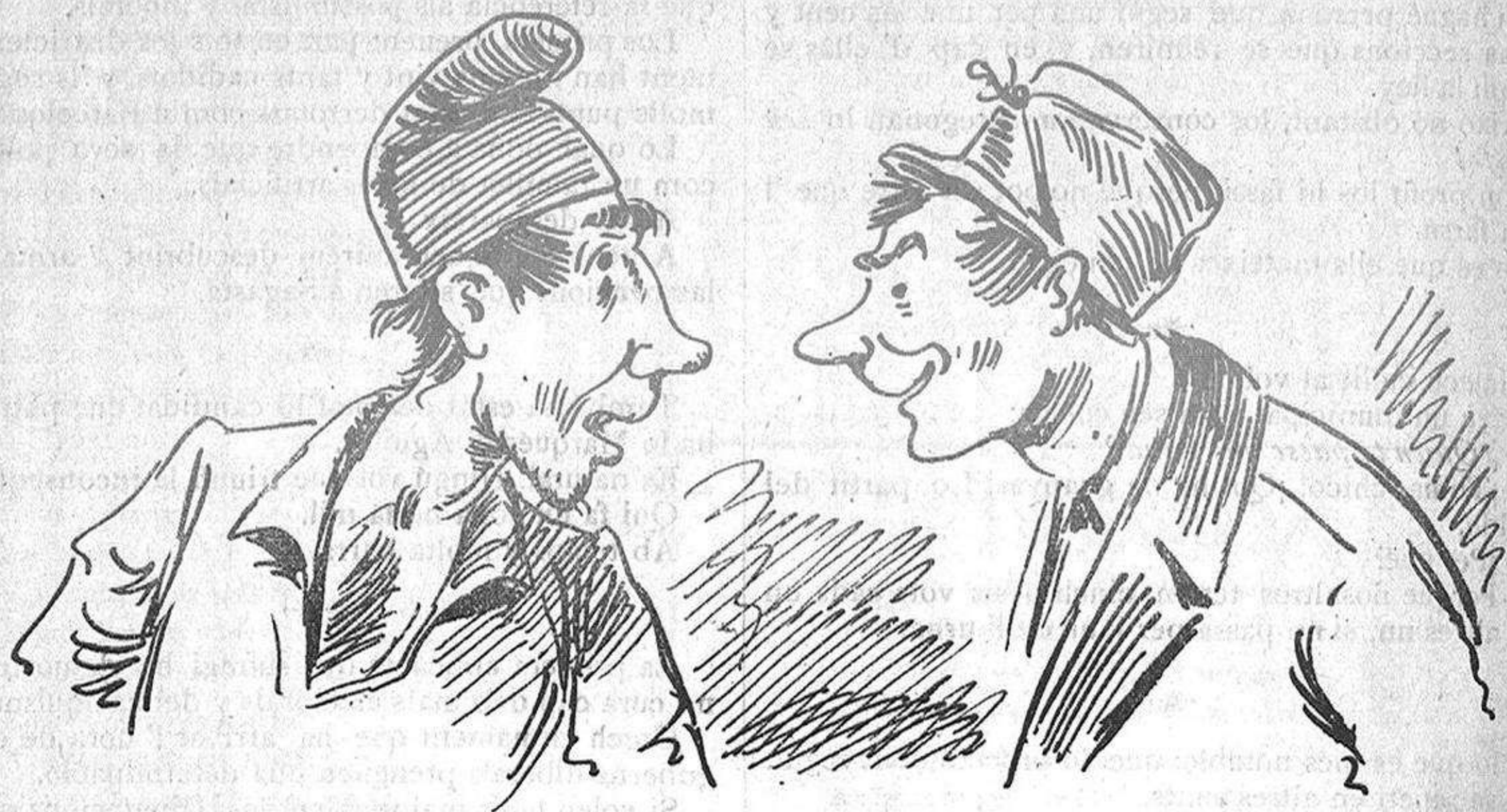
Barcelona.— Imprenta de Fidel Giró, Córts, 212 bis

¡GRAN ACONTECIMIENTO!

ALMANAQUE de la *Biblioteca Tradicionalista* para 1891.—Precio: **UNA peseta.**

El miércoles, 17 del presente, verá la luz y se pondrá á la venta en los kioscos y por todos nuestros corresponsales, el lujosísimo

ELECCIONS



—Qué diu, Pau, que t'has venut lo vot?
—Y qué? Que no es ben meu?

ANUNCIS

Fàbrica de cotillas de varias classes

—i de i—

FILLAS DE DUAT

ENVIO A PROVINCIAS

Archs, 4, tenda y Sagristans, 5, 3.^o. 1.^a
BARCELONA

GRANS LÁMINAS

DE VENDA EN AQUESTA ADMINISTRACIÓ

RETRATO DE D CARLOS

publicat últimament en LO CRIT

35 X 48 centímetros: 0'25 pesseta.

Còpia de la fotografia del quadro regalat á D. Carlos en sos dias, pe'ls oficials carlistas catalans.

57 X 42 centímetros: 0'50 pesseta.

Copia del march que tanca la citada lámina.

42 X 28 centímetros: 0'25 pesseta.

A n'els Srs. Corresponsals se 'ls farà 'l desqüento acostumat.

GENEROS DE PUNT

-- de --

GONZALO COMELLA

3, Carrer de la Boqueria, 3.

BARCELONA

TANCAT LOS DIAS DE FESTA

ENQUADERNACIONS

en un dia luxosas y senzillas en lo taller de

PENELLA Y BOSCH

Molas, 29, prop la de Fontanella.

BARCELONA

Magnifica fotografia

de 47 X 31 centímetros, copia del preciós quadro regalat á don Carlos pels oficials carlistas catalans.

PREU: 3'50 PESSETAS

EN AQUESTA ADMINISTRACIÓ

Se remet franca de ports, y certificada per 0'75 peseta d' augment.

EL Estandarte Real

Ilustració

MILITAR CARLISTA

Ptas. 7'50 l' any

SE SUSCRIU

en

AQUESTA ADMINISTRACIÓ